

Evaluatie

SAMIJ-oefening ‘Corinda’

07 juli 2018

Versie: 1.0
Datum: 05-10-2018
Steller: Gerwin Bor

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding van de evaluatie	3
1.2	Werkwijze van de evaluatie	3
1.3	Opbouw van de evaluatie	3
2.	Oefendoelen	4
2.1	Doelstelling	4
2.2	Leerdoelen (multidisciplinair)	4
3.	De oefening	4
3.1	Scenario	4
3.2	Verloop van de oefening	4
4.	Evaluatie	5
4.1	Operationeel	5
4.2	Communicatie / alarmering	5
4.3	Samenwerking / coördinatie	5
4.4	Veiligheid	6
4.5	Oefenstaf	7
5.	Conclusies en aanbevelingen	8
6.	Nawoord oefenstaf	10

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van de evaluatie

Op 07 juli 2018 heeft er een multidisciplinaire oefening plaatsgevonden op het Eemmeer nabij de Dode Hond. Deze oefening stond in het teken van de Samenwerkingsregeling Incidentbestrijding IJsselmeergebied (SAMIJ-regeling). Iedere 4 jaar wordt er een dergelijke oefening georganiseerd om de hulpdiensten te trainen met incidentbestrijding op en rond het water. Deze oefening is beoefend tot een GRIP 1 niveau. Tijdens de oefening is opgeschaald naar GRIP 2, waarbij het ROT door tegenspel is vormgegeven.

Aan de oefening hebben de volgende organisaties deelgenomen:

- Brandweer Gooi en Vechtstreek
- Politie (Midden Nederland & Landelijke Eenheid)
- GHOR
- RAV Gooi en Vechtstreek
- Bevolkingszorg
- Gemeenschappelijke Meldkamer
- Informatiemanagement
- Communicatie
- KNRM
- Rijkswaterstaat
- Kustwachtcentrum
- Brandweer Veiligheidsregio Utrecht
- Brandweer Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden
- Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T)

1.2 Werkwijze van de evaluatie

De Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek wil de kwaliteit van de crisisorganisatie monitoren en verbeteren. Hierdoor is in het evaluatiebeleid afgesproken dat elke multidisciplinaire oefening geëvalueerd moet worden. Aan de hand van de rapportages van de GMK, LCMS, evaluatievragen en de waarnemers van de kolommen wordt de vorm van inzet van de crisisorganisatie geëvalueerd. Uitgangspunt bij deze evaluatie is het IBP SAMIJ.

1.3 Opbouw van de evaluatie

Binnen deze evaluatie worden de volgende onderdelen beschreven:

- Oefendoelen
- Oefening
- Evaluatiepunten
- Conclusies en aanbevelingen

De evaluatie zal evaluatiepunten opleveren; welke worden gekoppeld aan de verantwoordelijke kolom/expertisegroep/organisatie. Een aantal punten zullen worden verwerkt in de volgende multidisciplinaire operationele oefeningen.

2. Oefendoelen

2.1 Doelstelling

Tijdens de oefening is een incident op het water gesimuleerd. De belangrijkste doelstelling van de oefening was: het beoefenen van een incident op het water waarbij multidisciplinaire aanpak noodzakelijk is conform het IBP SAMIJ. Aan de oefening hebben totaal 150 hulpverleners deelgenomen.

2.2 Leerdoelen (multidisciplinair)

- Multidisciplinaire samenwerking bij een incident met meerdere slachtoffers;
- Werken volgens de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP).
- Werken volgens de Samenwerkingsregeling Incidentbestrijding IJsselmeergebied.

3. De oefening

3.1 Scenario

Het is 7 juli 2018, het in de volksmond geheten Vogeleiland is druk bezocht met recreanten die genieten van het mooie weer. Rondom het vogeleiland treffen recreatie en beroepsvaart elkaar regelmatig vanaf de Eem en het Randmeer. Een binnenvaarder is tijdelijk ingericht als kampschip voor 40 kinderen die verschillende watersporten gaan beoefenen in een kampweek. In het ruim staan voorin stapelbedden en daarachter is het recreatieverblijf. Een geïmproviseerde splitlevel doet dienst als dansvloer met daaronder een aantal dixie's.

Het gaat mis als een bunkerschip ter hoogte van de Eem langszij bij de binnenvaarder gaat omdat deze wil bunkeren. Bij het koppelen is de aandacht even niet naar voren gericht en wordt een motorjacht over het hoofd gezien. De schipper van het motorjacht heeft weinig ervaring en probeert door hard gas te geven weg te varen. Dit lukt niet en het vrachtschip ramt het motorjacht. Hierdoor breekt de brandstofleiding tussen het bunkerschip en de binnenvaarder met de 40 kinderen af en komt een kleine hoeveelheid gasolie in het water terecht. Door de klap valt er twee man overboord van het motorjacht en komen niet meer boven. Het motorjacht probeert de boot onder controle te krijgen en naar het eiland te varen omdat het water maakt. Op het binnenvaartschip stort door de klap de tijdelijke splitlevel in en raken kinderen gewond in het ruim en kunnen er niet zelfstandig uitkomen omdat de trap ook is weggeslagen.

Het motorjacht loopt vol en vaart zich vast op de bodem. De overige zes opvarende incl. schipper verlaten de boot om naar het eiland te zwemmen om zich in veiligheid te brengen.

De melding van het incident wordt gedaan via 112 door iemand die staat te kijken tussen de palendijk en de Eem. Via de marifoon wordt de melding weggezet door de schipper van het Bunkerschip.

De melding vanaf de kant betreft "Vogeleiland" en vanaf het bunkerschip wordt gesproken over de "Dode Hond".

3.2 Verloop van de oefening

De start van de oefening was conform het draaiboek om 9.00 uur. Diverse meldingen werden via de telefoon en de marifoon doorgezet naar het Kustwachtcentrum en de Gemeenschappelijke Meldkamer in Naarden. De CaCo schaalte op naar GRIP 1 in verband met de hoeveelheid slachtoffers en aantal schepen wat in het scenario een rol heeft. Binnen een half uur zijn 4 boten van de KNRM, meerdere brandweervaartuigen, politievaartuigen, Rijkswaterstaat, de ambulancedienst en de SAR-helikopter gewaarschuwd en onderweg naar het incident. In eerste instantie pakt de Blaricum 1 de rol van OSC op om de hulpverlening te coördineren. Na aankomst van de patrouilleboot van Rijkswaterstaat, wordt de OSC rol doorgegeven naar Rijkswaterstaat, ondersteund door een lid van de KNRM. Brandweer- en ambulance-eenheden worden overgevoerd naar de betreffende incidentschepen om hulp te verlenen aan (zwaar)gewonde slachtoffers. Door duikers vanuit Utrecht en Gooi en

Vechtsreek zijn slachtoffers opgespoord op de bodem van het Eemmeer. Een aantal slachtoffers worden geëvacueerd door de SAR-helikopter met behulp van het Hoogtereddingsteam. Het CoPI besluit op te schalen naar GRIP 2 zodat zij zich kunnen focussen op de incidentbestrijding op en rond het water. De KNRM-post Blaricum wordt aangewezen als aanlandingsplaats. Hiervandaan worden alle hulpdiensten vervoerd naar de incidentschepen en worden de slachtoffers overgedragen aan de ambulancedienst. Om 11.30 uur wordt het signaal einde oefening gegeven voor zowel de operationele eenheden als het CoPI.

4. Evaluatie

Hieronder vindt u de verzamelde evaluatiepunten binnen deze oefening. Deze worden thematisch behandeld:

4.1 Operationeel

- Goed om multidisciplinair zo'n oefening te doen. De onderlinge hulpdiensten zijn meer bekend geraakt met de werkzaamheden van de verschillende disciplines en waar ze elkaar kunnen aanvullen;
- De aanlandplaats van Blaricum is gebruikt omdat Huizen niet beschikbaar was in verband met een evenement. Die vraagt om meer afstemming tussen de gemeente en de Veiligheidsregio wat betreft de afstemming rondom de aanlandingsplaatsen.

4.2 Communicatie / alarmering

- Gebruik van VHF 67
 - o De verbinding op het water met het Kustwachtcentrum en de onderlinge eenheden was gedurende de hele oefening matig tot slecht. Veel berichten zijn niet of deels angekommen. Dit zorgde voor lang wachten, slecht berichtenverkeer, opdrachten konden niet worden verstrekt en uiteraard voor veel frustraties.
- Gebruik van RMG 05 / LMG 14
 - o Veel communicatie tussen de kolommen maar onduidelijk en niet gestructureerd. Veel loze informatie en gebrek aan etherdiscipline.
- Alarmeren van alle eenheden
 - o Niet alle eenheden zijn door de GMK gealarmeerd. Dit zorgde ervoor dat eenheden door de oefenstaf moesten worden geactiveerd. Een oplossing kan zijn dat iemand op de GMK van de oefenstaf bijhoudt welke eenheden zijn gealarmeerd zodat iedere eenheid beoefend wordt.
- Alarmeren van SAR liaison door KWC
 - o De SAR liaison is laat angekommen bij het CoPI. Het KWC alarmeerd de SAR liaison bij een GRIP 1 incident. Bij de oefening is de SAR liaison laat gealarmeerd, namelijk net voor einde oefening. Het KWC was op de hoogte dat er GRIP 1 was afgekondigd, wat de reden van de late alarmering is, is onbekend. Aandachtspunt voor het KWC om bij een GRIP 1 inzet of hoger in elk geval de SAR liaison te alarmeren. De SAR liaison is gealarmeerd na tussenkomst van de oefenstaf. Anders zou de SAR liaison mogelijk niet zijn ingezet tijdens de oefening.
- Aanmelden van vaartuigen bij OSC
 - o Een aantal vaartuigen hebben zich tijdens de oefening niet aangemeld bij de OSC. Dit resulteerde in het niet ontvangen van opdrachten en geen informatiedeling beide kanten op. Het is van groot belang dat alle vaartuigen die zich bezig houden met SAR-werkzaamheden zich melden bij het OSC zodat deze functionarissen de coördinatie ter plaatse optimaal op kunnen zetten.
- Etherdiscipline marifoon/portofoon
 - o In korte tijd is er veel informatie beschikbaar gekomen voor de deelnemers. Deze informatie is veelal via de marifoon en portofoon gedeeld. De eenheden hebben zich onvoldoende gehouden aan de etherdiscipline wat ervoor zorgde dat er vooral in de eerste fase veel onduidelijkheid en miscommunicatie was. Dit is een essentieel onderdeel om de coördinatie in de beginfase van het incident goed op te zetten.

4.3 Samenwerking / coördinatie

- Onderlinge samenwerking monodisciplinair goed
 - o Mono-eenheden zijn goed op elkaar ingespeeld. Ook tussen de 3 brandweerregio's is de afstemming goed. Een duidelijke taakverdeling zorgde voor goede samenwerking en inzet met verschillende eenheden.
- Face-to-face multidisciplinair goed

- De informatie via de marifoon/portofoon verliep moeizaam. De hulpdiensten zijn hierdoor vooral aangewezen op face-to-face contact. Deze vorm van afstemming en samenwerking is bij alle diensten goed bevonden. Dit zorgde voor een daadkrachtig optreden.
- Coördinator wal koppelen aan incident
 - Tijdens de oefening is er geen functionaris aangesteld die de verbinding lag tussen de OSC en de hulpdiensten die vanaf de aanlandingsplaats naar het incident vervoerd moesten worden. Dit zorgde ervoor dat er eenheden van de brandweer en ambulance lang hebben moeten wachten totdat de KNRM/politie hen vervoerde naar het incidentschip. Dit terwijl er 2 KNRM boten vanuit Huizen 'leeg' onderweg waren naar het incidentschip. Afstemming tussen een OSC en deze 'coördinator wal' zou dit kunnen verhelpen. Dit punt is ook in de evaluatie van 2014 genoemd, maar nog niet uitgevoerd. Het probleem kan deels ondervangen worden door eerder een (tijdelijke) OSC aan te wijzen. Deze OSC kan in eerste instantie de coördinatie op zich nemen en daarin meenemen dat de 'landeenheden' snel naar het incidentschip kunnen gaan.
- BOB hanteren in CoPI
 - Het beeld binnen het CoPI bleef lang onduidelijk. De spraakverwarring rondom het aantal boten en de types maakten dat er lang werd gesproken over het compleet maken van het beeld. Tijdens de oefening was er ook een helikopter van de LE aanwezig. Een tip voor het CoPI is om de beelden van deze helikopter op te vragen om zo letterlijk de 'helikopter view' te krijgen.

4.4 Veiligheid

- Niet zekeren van trap
 - Eigen veiligheid blijft bij incidenten een absolute nummer 1. Een 100% veilige werkomgeving zal niet worden gecreëerd, maar men moet wel streven naar de meest veilige oplossing. Tijdens de oefening is onder andere gewerkt met trappen in het ruim die niet gezekerd waren. Het risico dat deze onderuit glijden is enorm groot. Voor alle deelnemers geldt dat men eigen veiligheid altijd scherp moet houden.
- Varen in duikgebied door politie
 - Tijdens de briefing en gedurende de oefening is aangegeven dat er een zogenaamd duikvak zou worden gecreëerd waar de duikers veilig hun werk konden doen. Helaas is er door een eenheid van de politie meerdere malen door het incidentvak gevaren. Ook de snelheid en de hoge golven maken dit niet alleen hinderlijk maar ook gevaarlijk. Denk bij de nadering van een incident altijd aan de snelheid waarmee je vaart en reageer op waarschuwingen van de veiligheidsfunctionarissen.
 - Er moet bij volgende oefeningen weer goed worden afgewogen of het risico niet te groot is om veel vaarbewegingen te combineren met duikwerkzaamheden van de brandweer. Het kan leiden tot ongewenste en gevaarlijke situaties.

4.5 Oefenstaf

- Hesjes oefenstaf
 - o Er is een gebrek aan eenduidigheid en kwantiteit van de hesjes binnen de VR Gooi en Vechtstreek. Advies om nogmaals te kijken naar de aantallen en aanduidingen van de hesjes om het voor deelnemers duidelijk te maken welke functionaris waarover gaat.
- Strakke en realistische oefening
 - o De deelnemers hebben overwegend zeer positief gereageerd op de oefening. Een strakke en realistische oefening heeft ervoor gezorgd dat een deel van onze functionarissen weer beoefend is in de SAMIJ-regeling.
- Aanwezigheid KWC
 - o De afvaardiging van het Kustwachtcentrum tijdens de voorbereiding en afloop van de oefening is helaas tegen gevallen. Een organisatie die in de start van het incident een belangrijke rol heeft en verantwoordelijk is voor het SAR proces. Aanbeveling om bij alle voorbereidingen aanwezig te zijn zodat ook het SAR-proces en het KWC goed vertegenwoordigd is.

5. Conclusies en aanbevelingen

Onderwerp	Constatering	Conclusie / aanbeveling	Actiehouder
Technisch gebruik VHF 67	(zeer) slechte verbinding van VHF 67	Technische staat van het VHF-kanaal controleren en verbeteren daar waar nodig. Het Gooimeer en Eemmeer kampen met een zeer slechte verbinding onderling en naar het KWC.	SAMIJ RWS Expertisegroep Operationele Voorbereiding GV
Sociaal gebruik VHF 67 en RMG 05	Etherdiscipline niet gehanteerd	Veel onduidelijkheid doordat alle eenheden communiceren via een paar kanalen. Dit zorgt voor lange wachttijd, slecht berichtenverkeer en geen mogelijkheid tot uitgeven van opdrachten. Aanbeveling: verbindingsschema nog een keer tegen het licht houden.	SAMIJ Beheerders C2000 Alle portofoon en marifoon gebruikers
Alarmeren eenheden	Niet alle eenheden tijdig gealarmeerd	Aanbeveling: oefenstaf op de GMK aanwezig die de alarmering controleert en zodanig ingrijpt.	GMK
Alarmeren SAR-liaison	SAR-liaison (te) laat gealarmeerd	SAR-liaison direct alarmeren bij GRIP 1 incident door KWC. Vanuit de GMK ook GRIP 1 doorgeven aan KWC	KWC GMK
Aanmelden vaartuigen bij OSC	Aantal vaartuigen niet gemeld bij OSC	Geen opdrachten kunnen verstrekken en informatie ontvangen. Aanbeveling: zorg dat je je meld bij de OSC bij iedere SAR-inzet	Schippers van ingezette boten
Coördinator wal koppelen aan incident	Geen afstemming mogelijk tussen OSC functionaris die landeenheden verscheept naar incidentlocatie	Aanbeveling: een coördinator wal aansturen die met de OSC kan afstemmen welke functionarissen verscheept moeten worden naar de incidentlocatie	Expertisegroep Operationele Voorbereiding SAMIJ
BOB hanteren in CoPI	Beeldvorming in CoPI neemt veel tijd in beslag	Zorg dat de BOB-structuur gehanteerd blijft zodat juist bij een chaotisch incident het beeld en de knelpunten duidelijk geformuleerd kunnen worden	Oefenstaf CoPI Expertisegroep Vakbekwaamheid
Eigen veiligheid	Niet zekeren van trap zowel buiten-als ruimzijde	Eigen veiligheid moet bij iedere hulpverlener op de eerste plaats staan. Het niet zekeren van een trap kan voor onnodig risico zorgen. Aanbeveling: houdt eigen en elkaars veiligheid scherp	Alle deelnemers Veiligheidsfunctionarissen
Eigen veiligheid	Varen in duikgebied door politie terwijl meerdere keren is gewaarschuwd	De locatie van de boot, golfslag en snelheid zorgen voor een onveilige situatie voor de duikers en hulpdiensten die op de boten bij het incidentschip liggen. Denk om elkaars veiligheid!	Politie Midden Nederland / Landelijke Eenheid
Hesjes oefenstaf	Diverse hesjes van 'Oefenleider' zorgt voor onduidelijkheid	Aanbeveling, eenduidige lijn schrijven voor de Veiligheidsregio om duidelijkheid te scheppen voor alle deelnemers	Expertisegroep Vakbekwaamheid
Aanwezigheid KWC	KWC vaak afwezig tijdens de voorbereiding en evaluatie	Een belangrijke partner als KWC is vaak afwezig. Advies richting het KWC om vervanging te regelen wanneer de 'reguliere'	KWC

		oefenleider niet aanwezig kan zijn.	
--	--	-------------------------------------	--

6. Nawoord oefenstaf

De oefenleiding kijkt terug op een zeer geslaagde SAMIJ-oefening waarin ruim 150 deelnemers zijn beoefend in de diverse rollen bij incidentbestrijding op het water. De hulpverlening is snel opgepakt door alle diensten en heeft erin geresulteerd dat veel slachtoffers goed en effectief zijn behandeld. Tijdens de oefening zijn er geen nevenincidenten geweest. De oefendoelen zijn voor alle diensten behaald en hebben de nodige evaluatiepunten opgeleverd. Dank gaat namens de drie Veiligheidsregio's uit naar de inzet van de hulpdiensten en iedereen die deze oefening heeft mogelijk gemaakt.